Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)
DOI: https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:
Кокорєв О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.
Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026
© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026

	РЕФЛЕКСІЇ	
Antonova Toneva Adriana	DEMOCRATIC TRANSFORMATION AND EUROPEAN GOVERNANCE STANDARDS IN CONDITIONS OF CONTEMPORARY SECURITY CHALLENGES	534
Taşcu-Stavre Miroslav	UKRAINIAN–ROMANIAN CROSS-BORDER COOPERATION AS AN INSTRUMENT OF EUROPEAN INTEGRATION	537

СЕКЦІЯ 6. РЕГІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Бондар Віта	ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ: РОЛЬ ГРОМАД У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ВІДБУДОВИ	540
Вареник Софія, Тимошенко Наталія	ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ЯПОНІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ	543
Гавриленко Анна, Гринько Віталій	ІННОВАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАЛІЗНИЧНОЮ ЛОГІСТИКОЮ В УМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ	547
Гранін Даніїл	ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ МЕДІА ДО СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	548
Гринько Віталій	СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ПОСЛУГ В ГРОМАДІ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН (РЕГІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ)	551
Козловська Людмила, Чернишов Олександр	РОЛЬ МІГРАНТІВ-БІЖЕНЦІВ ВІД ВІЙНИ В УКРАЇНІ 2022-2026 РР. В ЛОКАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЄС	554
Петришина Дар'я, Бурковська Анна	СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	558
Попазогло Артур	ПОЛІТИЧНІ РИЗИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР	561
Постернак Ірина, Постернак Сергій, Постернак Олексій	ЕНЕРГОЕФЕКТИВНА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОДЕСИ: ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ВИКЛИКІВ	565
Проноза Інна, Ляшенко Софія	РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	569
Хлистун Єгор, Бодирєв Дмитро	ПЕРЕДОВІ ПІДХОДИ У ВОГНЕВІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАВООХОРОНЦІВ: ПОТОЧНИЙ СТАН І МАЙБУТНІЙ РОЗВИТОК	575
Shkurov Yevhen	BRANDING IN THE CONTEXT OF FORMING THE CITY'S VALUE PROPOSITION	578

СЕКЦІЯ 6. РЕГІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Бондар В. О.,
старший викладач кафедри менеджменту
та публічного управління
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
м. Вінниця, Україна
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ: РОЛЬ ГРОМАД У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ВІДБУДОВИ

Повномасштабне вторгнення російської федерації змінило не лише географічний, а й інституційний ландшафт України. В умовах, коли центральні органи влади вимушені одночасно вирішувати завдання оборони, гуманітарного реагування та стратегічного планування, саме територіальні громади перебрали на себе значну частину управлінських функцій у сфері відновлення. Це актуалізує питання: яким є реальний потенціал громад як суб'єктів регіональних стратегій відбудови та які інституційні умови уможливлюють його реалізацію?

Реформа з децентралізації, що розгорнулася в Україні з 2014-2015 років та набула подальшого нормативно-правового розвитку в умовах воєнного стану, сформувала якісно новий профіль територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], територіальні громади здобули розширену фінансову автономію, повноваження у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та місцевої інфраструктури, а також право на формування власних стратегій розвитку. Цей інституційний фундамент набуває критичного значення в умовах воєнного стану: громади, що мали досвід стратегічного планування до 2022 року, демонстрували значно вищу операційну спроможність у кризових умовах.

Правову основу участі громад у відновленні складають Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], Закон України «Про засади державної регіональної політики» [2], а також низка ухвалених після 24 лютого 2022 року підзаконних актів, що визначили механізми фінансування та координації відновлення. Зокрема, Постановою Кабінету Міністрів України [3] визначено функції Агентства відновлення як центрального координатора

відбудови інфраструктури, що взаємодіє з регіональними та місцевими суб'єктами через систему DREAM (єдина екосистема відновлення) [4]. Ця цифрова платформа забезпечує моніторинг проєктів відновлення від рівня громади до рівня донора та є інструментом міжрівневої координації. Водночас ефективність її використання залежить від рівня цифрової спроможності громад та повноти внесення даних, що потребує окремої уваги в державній політиці.

На основі аналізу регіональних стратегій відновлення, сформованих у контексті вимог Закону «Про засади державної регіональної політики» [2], за критерієм ступеня інтеграції локального та регіонального рівнів планування, за авторською класифікацією виокремлено три моделі участі громад. Перша: інтегративна – передбачає включення планів відновлення територіальних громад як складових регіональної стратегії за принципом «знизу вгору»; характерна для регіонів із розвиненою практикою стратегічного планування на місцевому рівні. Друга – паралельна, яка відзначається роздробленістю: регіональна стратегія та стратегії територіальних громад співіснують, але слабко узгоджені між собою. Третя: патерналістська – зберігається в регіонах з високим рівнем руйнувань, де центральні органи влади фактично перебирають на себе функції місцевого планування, що суттєво обмежує участь громад.

Аналіз наявних підходів до реалізації регіональних стратегій відбудови дозволяє виокремити низку системних викликів [6]. По-перше, асиметрія спроможності: різниця між громадами-лідерами, що вже реалізують відновлювальні проєкти із залученням міжнародних донорів, та громадами без достатнього кадрового ресурсу чи цифрової інфраструктури є критично великою. По-друге, фінансова залежність: значна частина видатків фінансується через державні субвенції та міжнародну допомогу, що знижує самостійність громад у визначенні пріоритетів. По-третє, нормативна невизначеність: відсутність уніфікованих методологічних підходів до планування відновлення ускладнює узгодження із регіональними стратегіями та фінансовими механізмами Ukraine Facility [5]. Зазначені виклики мають системний характер і свідчать про незавершеність інституціоналізації багаторівневого врядування у сфері відновлення.

Водночас фіксуються й позитивні тенденції. Запровадження цифрової платформи DREAM [4] зменшує транзакційні витрати на комунікацію між рівнями управління та підвищує прозорість розподілу ресурсів. Реалізація програм технічної допомоги у сфері місцевого самоврядування за підтримки ЄС та ПРООН сприяє нарощуванню управлінської спроможності громад [6]. Залучення громад до конкурсних процедур розподілу коштів через регіональні

координаційні ради формує середовище, яке стимулює підвищення якості проєктних заявок і відповідальність за результати відновлення.

З огляду на викладене, ефективна реалізація регіональних стратегій відбудови потребує: по-перше, нормативного закріплення обов'язкового узгодження планів відновлення територіальних громад із регіональними стратегіями через платформу DREAM [4]; по-друге, запровадження диференційованих механізмів підтримки громад з різним рівнем спроможності – зокрема, шляхом методологічного та кадрового сприяння з боку регіональних військових адміністрацій відповідно до положень Закону «Про засади державної регіональної політики» [2]; по-третє, забезпечення участі представників громад у розробці та перегляді регіональних стратегій на засадах партисипативного врядування в межах фінансових механізмів Ukraine Facility [5]. Зазначені заходи відповідають принципам багаторівневого врядування та партисипативності як концептуальним засадам сучасної публічно-управлінської науки.

Таким чином, децентралізація виступає не лише передумовою, а й активним чинником відновлення: громади, наділені реальною інституційною спроможністю, здатні стати драйверами регіонального розвитку в умовах відбудови. Однак реалізація цього потенціалу потребує цілеспрямованої державної політики, спрямованої на вирівнювання спроможності громад, вдосконалення нормативно-правового середовища та посилення вертикальної й горизонтальної координації суб'єктів відновлення. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка критеріїв оцінювання спроможності територіальних громад до участі у реалізації регіональних стратегій відбудови, що дозволить сформувати науково обґрунтовану модель диференційованої державної політики відновлення.

Література:

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр

2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19

3. Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 439. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-п

4. Єдина екосистема відновлення (DREAM). URL: https://dream.gov.ua

5. Ukraine Facility: Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R0792

6. Програма DESPRO: підтримка децентралізації в Україні / Швейцарсько-українська програма. URL: https://despro.org.ua

Вареник С. С.,
здобувачка вищої освіти
КПІ ім. Ігоря Сікорського
м. Київ, Україна
Тимошенко Н. Ю.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки
КПІ ім. Ігоря Сікорського
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ЯПОНІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

Геополітична нестабільність та волатильність енергетичних ринків має суттєвий вплив на архітектуру світової економіки. Зокрема для Японії як однієї з високорозвинених держав, що мають значний ступінь інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості, трансформація торговельної стратегії є ключовим елементом у забезпеченні національної економічної стійкості.

Дослідження динаміки зовнішньої торгівлі (табл. 1) показало перехід від збалансованих до дефіцитних показників, що набуває хронічного характеру у зв’язку зі зростанням вартості імпорту на 10,3 % у 2024 році відносно початку аналізованого періоду (2020 р.) та на 16,9% відносно 2023 року.

Таблиця 1 – Динаміка основних зовнішньоторгівельних показників протягом 2020-2024 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024
Обсяг експорту товарів, млрд. дол	641,00	757,00	746,00	717,00	707,00
Темпи зростання експорту за базисним методом, %	100,0	118,1	116,4	111,9	110,3
Темпи зростання експорту за ланцюговим методом, %	-	118,1	98,5	96,1	98,6
Обсяг імпорту товарів, млрд. дол	635,40	772,28	898,59	751,75	742,67
Темпи зростання імпорту за базисним методом, %	100,0	121,5	141,4	118,3	116,9
Темпи зростання імпорту за ланцюговим методом, %	-	121,5	116,4	83,7	98,8

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції